

Tidsdimensjon	Rommelig dimensjon			
Historiske lag, perioder, tema og fortellinger	Geografisk utsnitt, skala, detaljeringsgrad			
Analysefase	1. Store sammenhenger på makro, systemisk og landskapsnivå: Sørfjorden, Tyssedal, Odda	2. Overordnede sammenhenger, hovedorganisering -struktur, områder: Odda by	3. Lokale sammenhenger, organisering, struktur, delomr. Smelteverksområdet	4. Kvartal, tomt enkeltelementer, og detaljer : Bygninger
Framtid:				
<i>Kilder/lenker:</i>				
Nåtid:				
<i>Kilder/lenker:</i>				
Fortid:				
- 1850: Bondesamfunn	Møte mellom fjord og fjell – Litt gjennomgangstrafikk av hestehandlere og andre på vei til marked og messe i Røldal eller Telemark. Lokale ressurser: Fedrift, åkerbruk, skogbruk, jakt og fiske. Gammel fast bosetning på gårdene Sandvin, Tokheim, Eitheim og Freim.	Ca. 1250: Steinkirke reist på Oddi, revet 1869. Dagens kirkegårdsmurer fra middelalder? 1650: Gjestgiveri (det første i Hardanger). 1845: "Kremargarden" brant.		
<i>Kilder/lenker:</i>	<i>Olav Kollveit – Bygdebok</i>			
1850 – 1906: Turisme	Nasjonalromantikk ("Brudeferd i Hardanger"), turistskip inn Sørfjorden. 1861: Faste dampbåtruter til Bergen og senere Stavanger. 1887: Veg Odda – Telemark ferdig. Dette var enkleste veg Bergen – Oslo på sommerstid. 1890: Dampskipsruten Newcastle – Bergen åpnet, turismen skyter fart	1850: Det første hotellet, brant 1895. Gjenreist som det største turisthotellet i landet "Hotel Hardanger" (1887?). 1877: Dampskipskai. 1868: Grand Hotel 1871: Den gamle kirken rives og ny oppføres. De første turister var bla. kunstnere, laksefiskere/ velstående utlendinger. 1891 – 1914: Keiser Wilhelm fast gjest. 1896: Odda opprettet som egen bygningskommune 1906: Høydepunkt i turisttrafikken med 10 hoteller, 150 hester som skysses fra Odda til Røldal. Odda var et lite strandsted med 5-600 innbyggere, selvforsynt med det meste.		
<i>Kilder/lenker:</i>				
1906 – 1924: Etablering av industrien	1906: Bygging av kraftanlegg i Tyssedal. 1908: Kraftanlegget i Tyssedal starter kraftleveranser 1908: Turisttrafikken reduseres som følge av fabrikketableringen. Hotellene til sak mot industrien. 1909: Bergensbanen åpner, noe som resulterer i redusert trafikk gjennom Odda. 1914: 1. verdenskrig, turismen stopper opp, kunstig høy produksjon under krigen (selvforsyning med kunstgjødsel + ammunisjonsproduksjon) 1916: DNN starter opp i Tyssedal 1918: Ringdalsdammen ferdig bygd i Tyssedal 1920: Nødsarbeid med bygging av kjørevei mellom Tyssedal og Odda + veiarbeid langs fjorden 1921: Internasjonale nedgangstider i kjølvannet av 1. verdenskrig, overproduksjon og depresjon 1921: Tyssefallene konkurs 1921: Streik og bedriftsstans DNN, Tyssedal 1923: Det norske Arbeiderparti bryter ut av KOMINTERN, flertallet av arbeiderne i Odda blir stående i den kommunistiske internasjonale	1906: Odda Arbeiderforening stiftet 1907: 1. reguleringsplan for Odda sentrum 1907: Ungdomshallen 1908: "Brucevillaen" for direktøren (revet 1960-t) 1908-15: Funksjonærboliger og tennisbane bygges på Toppen. Området brukt av begge bedriftene etter 1924. 1909: Odda arbeiderparti stiftet, første konflikt på karbiden. 1909: Arbeiderboliger for Carbiden på Krenkesflot 1909: Keisarbrakka 1910: Arbeiderboliger for Carbiden på Nyland 1910-14: Arbeiderboliger Tjoaldalen 1912 – 14: Arbeiderbolig på Motippen 1912: Odda barneskole 1913: Odda skilles ut som egen kommune fra Odda sogn 1913: Bedehus 1914: Folkets hus 1914: Handelshuset i gågata 1914: Murboligen 1916: Ny kirkegård 1917: Kommunen kjøper gml. Hardanger Hotell for bruk til kommunehus 1918: Odda sykehus innvies 1921-24: "Nødsår" i Odda, stans i produksjonen 1921: Konkurs og masseoppsigelse, 15-1600 arbeidsplasser lagt ned	1906: Albert Peterson, svensk ingeniør kom fra Rjukan og "oppdaget Odda". 1906: Anleggsarbeidet i gang. Karbid- og cyanamidfabrikk bygges i Odda. 1908: Alby United Carbide Factories Ltd. startet produksjon av kalsiumkarbid i Odda. Planlagt årlig produksjon var 32.000 tonn. 1909: North Western Cyanamide Company startet produksjon av kalsiumcyanamid på samme fabrikkområdet. Årlig produksjonskapasitet var 12.000 tonn. Fabrikken den største i sitt slag i verden. 1909: Karbidfabrikken jobber med full kapasitet. Alle tolv ovnene i virksomhet. 1910: Fabrikk for å omdanne cyanamid fra Odda til sulphate of ammonia er bygget i Belgia Cyanamidanlegget kan nå produsere 16 000 tonn 1911: Ny type ovn i karbidproduksjonen prøvd ut i Odda 1912-1914: Cyanamidfabrikken utvidet 1913: Utvidelse av produksjonskapasiteten ved karbidanlegget til 80 000 tonn ferdig 1915-16: Gode år for fabrikkene. 1917-1919: Flere patenter for produksjon av granulert cyanamid og fremstilling av gjødningsstoff. 1919: Fall i eksport og produksjon	1906 – 1982: Kjølehus K (18) 1906: Fordelingsstasjon strøm K (4)** 1906: Hovedkontor F (1)* 1906: Tekniske kontorer F (124)* 1907: Dicylager på eksportkai F (37) 1907: Eksportkai F (39) 1907: Lager for dunk til karbidpakkeri K (19)** 1907: Råcyanamidsilo C (113) 1907: Smie, rør- og motorverksted F (26)** 1908-1912: Lindehus C (100)* 1908: Dunkefabrikk K (21)** 1908: Hovedlager og instrumentlager F (25)** 1908: Sentralbadet m/garderobe F (119)* 1912 (1910?): Lagerhus C (105) 1912: Cyanamidkuser C (109) 1912: Dicypakkeri C (212) 1912: Fagforening og hovedvernombud F (3) 1912: Fordelingssatsjon dicy/cyan C (101) 1912: Karbidmøllehus C (103) 1912: Karbidsilohus C (104) 1912: Kjølehus C (107) 1912: Laboratorium F (122)* 1912: Lager Oddakalk/PCC testfabrikk C (111) 1912: Oddakalkfabrikk C (110) 1912: Ovnshus II og III C (106) 1912: Papirlager C (108)

		<p>1922: Bedriftene selges på tvangsauksjon til Tyssefaldene AS</p> <p>1922: Ny reguleringsplan for hele Odda by (ark. Hoff)</p> <p>Gjødsel fabrikk og karbidfabrikk ga todeling på alt i Odda. Funksjonærstrøk, arbeiderboligstrøk osv.</p>		<p>1915: Industrivernkort F (32)</p> <p>1915-16: Videre utvidelser av karbidanlegget.</p> <p>1915-1917: Råcyanamidsilo C (114)</p> <p>1916: Maskin- og elektrikerverksted F (120)</p> <p>1918: Plateverksted F (28)**</p> <p>19???: Hengebro over elva Opo F (6)</p>
<i>Kilder/lenker:</i>			<i>"Odda smelteverk – vurdering av verneverdier"</i>	
1924 – 1945: Skiftende tider - eierskifter	<p>1924: Det norske Zinkkompani AS grunnlagt</p> <p>1927: "Egne Hjem" arbeiderboliger oppført av Zinken</p> <p>1929: Det norske Zinkkompani AS starter opp fabrikk på Eitremneset med ny smelteteknikk basert på elektrolyse.</p> <p>1930-33: Den store Depresjonen. Internasjonal Depresjon. En rekke land innfører importforbud for alle gjødningsstoffer, inkludert cyanami. Program utarbeidet for markedsføring av cyanamid i de ulike markedene.</p> <p>1931: Vegforbindelsene over Haukeli og Hardangervidda møtes i Eidfjord. Voldsomt oppsving i biltrafikken og turismen.</p> <p>1932: Norsk Hydro satte i gang arbeid for å omgå Johnsons patent, og søkte om patent på egen prosessvariant – Hydroprosessen. Erling Johnson og Odda Smelteverk var ikke enige i at Hydroprosessen var uavhengig av deres patenter og saksøkte Norsk Hydro for patentinngrep. Saken ble ikke løst før krigen</p> <p>1934: Urolig verdenssituasjon nådde Odda. Bedriften konkurs</p> <p>Slutten av 1930-årene: DNN går godt pga. av aluminiumsproduksjon for rustningsindustrien.</p> <p>1940: Ferge Kinsarvik - Kvanndal</p> <p>1940-45: 2. verdenskrig</p>	<p>1928: Odda gamlehjem</p> <p>1929: Gravkapell på Berjaflo</p> <p>1929: Formannshuset</p> <p>1930-t: Privat boligbygging på XX med lån fra bedriften</p> <p>1936: Idrettsplassen bygd på nødsarbeid</p> <p>1938: "Sing-Sing" boligblokk</p> <p>1938: Yrresskole i Bekkandalen</p>	<p>1924: Nye eiere starter opp igjen produksjonen: Odda Smelteverk A/S. Hafslund, Meraker og Odda ble Europas ledende carbidgegruppe.</p> <p>1924-30: Gode år for fabrikkene. På det norske markedet finnes Kalkvelstoff Odda Trollmjøl</p> <p>1928: "Oddaprosessen" patentert. Utviklet av sjefskjemiker ved Odda Smelteverk Erling B. Johnson. En revolusjonerende prosess for produksjon av fullgjødsel</p> <p>Prosessen ble ikke brukt i Odda men i 15 andre bedrifter.</p> <p>1934: Avtale med Bamag Meguin om utnyttelse av Odda-prosessen.</p> <p>1934: Modernisering og forbedring av cyanamidovnene</p> <p>1937: British Oxygen Company (BOC) kjøpte alle aksjene i Odda Smelteverk AS. Trefase oven I ble startet.</p> <p>1938: Avtale med I.G. Farbenindustrie om utnyttelse av Odda-prosessen</p>	<p>1930- Mantel og containerverksted F (121)*</p> <p>1936-37 (ombygd 1960): Trefaseovns hus I K (16)</p> <p>1938: Silo for filterkake C (125)</p> <p>1946: Lager laboratorium F (43)</p>
<i>Kilder/lenker:</i>			<i>"Odda smelteverk – vurdering av verneverdier"</i>	<i>"Odda smelteverk – vurdering av verneverdier"</i>
1945 – 1970: Modernisering - framtidsoptimisme	<p>1960: Fritt salg av privatbiler, vekst i privatbilisme</p> <p>1962: 600 ansatte på Det norske Zinkkompani AS og 500 ansatte på Smelteverket</p> <p>1962: Tunnel til Tyssedal</p> <p>1964-65: Helårsvei over Haukeli</p>	<p>Kommunen overtok mange av funksjonene som fabrikkene hadde. Kommunen var rik på 1950 tallet. Det ble bygd nytt rådhus, bibliotek, kommunal kino, svømmehall, idrettshall. Saneringstilskudd til riving av gamle hus på 1950-tallet. Bolignød etter krigen.</p> <p>1949: Reg.plan med sanering (ark. Hugo Kohmann)</p> <p>1950-t: Meieriet</p> <p>1951: Brannstasjonen</p> <p>1951: Solfonn Hotell</p> <p>1952-55: Blokkene på Bygdabøen</p> <p>1956: Odda sykehus nytt</p> <p>1956-57: Elevheimen "Rubinen"</p> <p>1956-58: Sørfjordheimen</p> <p>1957: Odda rådhus med kino</p> <p>1958-59: Odda ungdomsskole</p> <p>1961: Odda folkebad</p> <p>1962: Gamle Hardanger Hotell fra 1896 rives</p> <p>1962-63: Hardanger Hotell, utvides 1977</p> <p>1964: Aldersblokk på Eide</p> <p>1967: Justisbygget</p> <p>1968: Odda Gymnas</p>	<p>1947: Forsøksanlegg for produksjon av dicyandiamid kom i gang. Forlik mellom Odda Smelteverk og Norsk Hydro. Norsk Hydro produserer etter Odda-prosessen. BASF og Hoechst i Tyskland og Staatsmijnen i Holland hadde bygget fabrikk med Odda-lisens.</p> <p>1951: Dicy-fabrikk ble bygd</p> <p>1955: Modernisering av karbidfabrikken</p>	<p>1946-56: Kalksteinsilo importkai K (5)</p> <p>1949: Kontrollrom kalkovner K (47)</p> <p>1950: Jernlager F (27)</p> <p>1950: Kompressorstasjon CO-gass K (29)</p> <p>1950: Kontor og velferdsrom F (36)</p> <p>1950: Priestovn maskinhus K (46)</p> <p>1950-51: Dicyfabrikk C (200)</p> <p>1954-57: Trefaseovns hus II K (53)</p> <p>1955: Blanderom for råmaterialer K (50)</p> <p>1955: Sentraltoalett F (41)</p> <p>1955-56: Råstofflager kalk/koks (skalltak) K (54)</p> <p>1956: Beskyttelsestak over vei F (12)</p> <p>1956: Døgnstilo kalkovn K (57)</p> <p>1956: Importkai F (9)</p> <p>1956: Kalkovn I K (52)</p> <p>1956: Knusestasjon K (55)</p> <p>1956-57: Kalkovn II kybel m/tavlerom K (51)</p> <p>1956-57: Taubane F (13)</p> <p>1957: Brovekt med hus F (15)</p> <p>1960: Containerpakkori K (24)</p> <p>1960: Reserveredslager F (34)</p> <p>1960-62: Karbidpakkori K (23)</p> <p>1965: Lager for dunk til karbidpakkori K (22)</p> <p>1965: Portvakt og berdriftslegekontor F (2)*</p>
<i>Kilder/lenker:</i>			<i>"Odda smelteverk – vurdering av verneverdier"</i>	<i>"Odda smelteverk – vurdering av verneverdier"</i>

<p>1970 – 2003: Miljøvern – omsetningssvikt, konkurs</p>	<p>Odda-prosessen i bruk i fabrikker rundt om i verden som Agrolinz i Østerrike 1975: DNN legger ned aluminiumsproduksjonen i Tyssedal 1983: Ilmenittsmelteverket AS starter opp med Staten, Kronos Titan, Titania og Atle Jepsen som eiere. 1988: Tinnfoss Jernverk AS overtar statens andel.</p>	<p>1970: DnC-bygget 1972: Folkets hus rives 1972: Domusbygget (Coop) bygges på tomta til Folkets Hus. 1975: Grand Hotel rives 1978: Odda sykehjem 1991-93: Sørfjordsenteret 1998: Odda barneskole utvides</p>	<p>1970: Karbidproduksjonen doblet 1970 - 1980: Miljøsertifisering. Bedre arbeidsmiljø og utemiljø 1982: Odda Smelteverk tar i bruk en av verdens største lukkede kalsiumkarbidovner. Kapasiteten økes med til 130.000 tonn årlig. Både arbeidsmiljø og ytre miljø ble kraftig forbedret. 1993: Trygghets sertifikat ISO 9001 1995: Dicy-fabrikken utvidet og øker produksjonskapasiteten med 30%. 1998: Omsetningssvikt 1998: Amerikanske Philipp Brothers Chemicals Inc. kjøpte Odda Smelteverk AS 2001: Omsetningssvikt 2003: Konkurs.</p>	<p>1972: Velferdsbygg kalk/karbid K (58) 1974: Velferdsbygg for pensjonister F (7) 1976: Trefaseovns hus III K (70) 1979: Analysestasjon K (40) 1993: Nye karbidlager eksportkai F (38) 1998 (?): Silo- og transportanlegg filterkake C (127) 1999: CY-50 fabrikk C (213) 1978: Ny, moderne lukka karbidovn. En av de største i verden 1988: Dicy-fabrikken ble automatisert 1989: Karbidpakkeriet ble automatisert 1995: Dicy-fabrikken utvidet 1999: Cy50-fabrikk ble bygd. Hydrogencyanamid 19???: Bro over elva v/importkai F (8) 19???: Fordelingsstasjon strøm ny K (4A) 19???: Hus for kjølebelte og siloer K (59) 19???: Kontrollrom karbidpakkeri K (79) 19???: Lager div. C (115) 19???: Lager F (30) 19???: Rubbhall-B ildfast/mek.lager F (35) 19???: Velferdsbygg "Kubb" K (45)</p>
<p><i>Kilder/lenker:</i></p>			<p><i>"Odda smelteverk – vurdering av verneverdier"</i></p>	<p><i>"Odda smelteverk – vurdering av verneverdier"</i></p>
<p>Etter 2003: Postindustriell, på jakt etter ny identitet</p>		<p>2007: Folkeavstemning mot UNESCO-søknad 2006?: "Oddaprosessen.no"</p>	<p>2007: Innsigelse til reguleringsplan 2007: Midlertidig fredning</p>	<p>2008: Riving av deler av anlegget</p>
<p><i>Kilder/lenker:</i></p>			<p><i>"Odda smelteverk – vurdering av verneverdier"</i></p>	<p><i>"Odda smelteverk – vurdering av verneverdier"</i></p>

Tegnforklaring:

Ikke foreslått vernet i rapp. om vurdering av verneverdier
 revet pr. 12.02.2008

* "Odda Smelt 1": bygg ervervet av Odda kommune

** "Odda Smelt 2": bygg ervervet av SNU

Lokal verneinteresse

Midlertidig fredet